

GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC NGHỀ NGHIỆP CHO SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY

Trần Thị Huyền
Học viện Hàng không Việt Nam

Tóm tắt: Trong bối cảnh hội nhập quốc tế và toàn cầu hóa đang diễn ra mạnh mẽ, những tác động tích cực đến sinh viên là điều không thể phủ nhận. Tuy nhiên, cùng với xu hướng toàn cầu hóa, cũng không thể tránh khỏi những ảnh hưởng tiêu cực, khi một phần sinh viên bị ảnh hưởng bởi các yếu tố xấu từ xã hội, dẫn đến sự xuống cấp về đạo đức, mất phương hướng về lý tưởng và hoài bão. Do đó, việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên các trường đại học tại thành phố Hồ Chí Minh hiện nay là một yêu cầu cấp thiết, cần được thực hiện một cách nghiêm túc.

Từ khóa: Giáo dục, đạo đức nghề nghiệp, sinh viên, thành phố Hồ Chí Minh.

PROFESSIONAL ETHICS EDUCATION FOR UNIVERSITY STUDENTS IN HO CHI MINH CITY TODAY

Tran Thi Huyen
Vietnam Aviation Academy

Abstract: In the context of strong international integration and globalization, the positive impacts on students are undeniable. However, along with the globalization trend, negative impacts are also inevitable, when a part of students are affected by bad factors from society, leading to moral degradation, disorientation in ideals and ambitions. Therefore, educating professional ethics for university students in Ho Chi Minh City is currently an urgent requirement, which needs to be implemented seriously.

Keywords: Education, professional ethics, students, Ho Chi Minh City.

Nhận bài: 01/03/2025

Phản biện: 05/04/2025

Duyệt đăng: 08/04/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong điều kiện hiện nay với sự phát triển mạnh mẽ và hội nhập quốc tế, yêu cầu về chất lượng nguồn nhân lực, đặc biệt là sinh viên từ các trường đại học, ngày càng trở nên quan trọng hơn bao giờ hết. Một bộ phận lớn sinh viên đã nhận thức rõ ràng về tầm quan trọng của việc học tập và rèn luyện đạo đức nghề nghiệp, qua đó xây dựng một nền tảng vững chắc cho sự nghiệp tương lai. Tuy nhiên, trong xu thế toàn cầu hóa và sự phát triển nhanh chóng của công nghệ, cũng xuất hiện những yếu tố tiêu cực tác động đến sinh viên, như sự xuống cấp về đạo đức, thiếu trách nhiệm trong công việc và dễ bị lôi kéo vào các tệ nạn xã hội. Những vấn đề này không chỉ ảnh hưởng đến chất lượng học tập mà còn làm giảm uy tín của các trường đại học và chất lượng nguồn nhân lực của xã hội. Vì vậy, việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên các trường đại học tại TP.HCM hiện nay trở thành một vấn đề cấp bách cần được chú trọng. Bài viết chỉ ra mục đích, nội dung, giải pháp trong việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên các trường đại học ở TP HCM hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Mục đích của việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên các trường đại học ở thành phố Hồ Chí Minh hiện nay

Giáo dục đạo đức nghề nghiệp là quá trình xây

dựng và điều chỉnh hành vi hoạt động của cá nhân phù hợp với mục tiêu đã định. Việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp có ý nghĩa vô cùng to lớn, nhằm mục đích tạo ra một đội ngũ những người lao động có phẩm chất, năng lực đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ của xã hội trong giai đoạn mới.

Một là, nhằm hình thành phẩm chất đạo đức cho sinh viên

Giáo dục đạo đức nghề nghiệp giúp sinh viên hiểu và nhận thức đúng đắn về các giá trị đạo đức trong công việc, như trung thực, tôn trọng, trách nhiệm, và công bằng. Điều này giúp họ xây dựng nền tảng đạo đức vững chắc, có thể ứng dụng trong mọi lĩnh vực nghề nghiệp. Sinh viên được giáo dục để hiểu rõ các nguyên tắc đạo đức cơ bản như trung thực, tôn trọng, công bằng và trách nhiệm. Quá trình giáo dục đạo đức nghề nghiệp giúp sinh viên phát triển các phẩm chất như kiên trì, kỷ luật, tự giác, và tôn trọng người khác.

Hai là, nhằm phát triển kỹ năng nghề nghiệp toàn diện

Không chỉ chú trọng đến kiến thức chuyên môn, giáo dục đạo đức nghề nghiệp còn giúp sinh viên phát triển các kỹ năng mềm, như kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm, quản lý thời gian, và giải quyết vấn đề, những yếu tố quan trọng để thành công trong công việc. Đây là yếu tố cốt lõi

giúp sinh viên có thể thực hiện công việc chuyên ngành một cách thành thạo. Sinh viên không chỉ học kiến thức lý thuyết mà còn phải áp dụng vào thực tế thông qua các bài tập, thực tập và dự án thực tế. Kỹ năng chuyên môn vững vàng sẽ giúp sinh viên tự tin trong công việc và dễ dàng thích ứng với các yêu cầu của nghề nghiệp.

Ba là, nhằm đảm bảo chất lượng nguồn nhân lực

Giáo dục đạo đức nghề nghiệp giúp tạo ra đội ngũ lao động có phẩm chất tốt, có khả năng làm việc hiệu quả, có trách nhiệm với công việc và cộng đồng, từ đó nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trong xã hội. Đảm bảo chất lượng nguồn nhân lực không chỉ là việc trang bị cho sinh viên các kiến thức và kỹ năng cứng, mà còn giúp họ phát triển khả năng thích nghi với môi trường làm việc đa dạng và thay đổi nhanh chóng. Sinh viên được trang bị khả năng linh hoạt, sáng tạo và quản lý thay đổi sẽ có thể dễ dàng hòa nhập và phát triển trong bất kỳ môi trường công việc nào.

Bốn là, nhằm đáp ứng yêu cầu của xã hội và thị trường lao động

Với sự thay đổi nhanh chóng của môi trường làm việc và nhu cầu phát triển bền vững, các doanh nghiệp và tổ chức không chỉ yêu cầu kiến thức chuyên môn mà còn rất chú trọng đến phẩm chất đạo đức và thái độ làm việc của nhân viên. Sinh viên khi được giáo dục về đạo đức nghề nghiệp sẽ phát triển các phẩm chất như trung thực, trách nhiệm, tôn trọng đồng nghiệp và công ty.

Năm là, nhằm xây dựng hình ảnh cá nhân và nghề nghiệp

Sinh viên có đạo đức nghề nghiệp tốt sẽ dễ dàng tạo dựng uy tín cá nhân trong công việc và có cơ hội thăng tiến cao hơn trong sự nghiệp. Hình ảnh cá nhân và nghề nghiệp của một người không chỉ được xây dựng từ những kỹ năng chuyên môn mà còn từ phẩm chất đạo đức. Một sinh viên có phẩm chất trung thực, tôn trọng người khác, có trách nhiệm và công bằng sẽ tạo dựng được sự tin cậy và sự kính trọng từ đồng nghiệp và cấp trên trong công việc. Việc rèn luyện đạo đức nghề nghiệp là cơ sở để xây dựng hình ảnh cá nhân và nghề nghiệp bền vững.

Sáu là, góp phần phát triển xã hội bền vững

Sinh viên khi có đạo đức nghề nghiệp sẽ có thái độ làm việc chính trực, tôn trọng các giá trị xã hội, từ đó đóng góp vào sự phát triển công bằng, minh bạch và bền vững cho cộng đồng và đất nước. Sinh viên khi được giáo dục về đạo đức nghề nghiệp sẽ nhận thức rõ vai trò của mình trong xã hội, không chỉ là người lao động mà còn là công

dân có trách nhiệm với cộng đồng. Họ hiểu rằng những hành động, quyết định trong công việc có thể ảnh hưởng đến cộng đồng, môi trường và xã hội. Vì vậy, họ sẽ biết cách hành động có lợi cho sự phát triển bền vững của xã hội, như bảo vệ môi trường, tôn trọng quyền lợi của người khác và đóng góp vào các hoạt động cộng đồng.

2.2. Nội dung giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên các trường đại học ở thành phố Hồ Chí Minh hiện nay

Giáo dục lòng yêu nghề, hăng say công việc:

Đây là một việc làm hết sức quan trọng của nhà trường giúp sinh viên yêu thích công việc, có ý chí nghị lực vượt qua những khó khăn thử thách của nghề nghiệp. Lòng yêu nghề gắn liền với tình cảm nghĩa vụ và ý thức trách nhiệm của sinh viên trước nghề nghiệp của mình, nó là biểu hiện của tình cảm nghề nghiệp. Chính từ yêu cầu và đặc trưng của nghề nghiệp đòi hỏi người học sinh sự cố gắng và tinh thần trách nhiệm rất cao đối với công việc sau này, đòi hỏi phải có tình yêu thật sự mới vượt qua những khó khăn trở ngại trên con đường lập nghiệp.

Giáo dục ý thức đạo đức nghề nghiệp: Nhằm cung cấp cho sinh viên những tri thức cơ bản về các phẩm chất đạo đức nghề nghiệp và các chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp, trên cơ sở đó hình thành ở sinh viên niềm tin đạo đức nghề nghiệp, giúp sinh viên nắm được sự cần thiết phải có các phẩm chất và chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp sau khi ra trường.

Giáo dục thái độ và tình cảm đạo đức nghề nghiệp: Đây là nội dung quan trọng nhưng cũng rất khó khăn và tinh tế vì nó tác động đến thế giới nội tâm và xúc cảm bên trong của sinh viên. Nội dung này khơi dậy ở sinh viên những rung động, xúc cảm về nghề nghiệp của mình. Việc giáo dục thái độ tình cảm nghề nghiệp nhằm hình thành ở sinh viên ý thức đúng đắn về đạo đức nghề nghiệp và được biểu hiện qua hành vi thói quen nghề nghiệp.

Giáo dục tinh thần cao trong công việc, sẵn sàng làm việc bất cứ nơi đâu: Đa số sinh viên sau khi ra trường đều muốn làm việc ở những đô thị không muốn về các vùng miền núi xa xôi hẻo lánh, điều kiện còn nhiều khó khăn. Đây cũng là vấn đề bức thiết đặt ra đối với nhà trường và xã hội. Điều này tạo nên bất hợp lý trong quá trình phân bố lao động ở nước ta. Nội dung giáo dục này nhằm bổ sung hoàn thiện bộ mặt đạo đức thêm toàn diện và lý tưởng nghề nghiệp thêm cao cả. Giáo dục được điều này sẽ tạo tâm lý vững chắc cho sinh viên trước khi ra trường, giúp các em có thêm nghị lực

để cống hiến cho đất nước.

Giáo dục nâng cao nhận thức của sinh viên về tầm quan trọng của đạo đức nghề nghiệp: Đạo đức nghề nghiệp có vai trò hết sức quan trọng, quy định chuẩn mực cần thiết của người học khi tham gia vào quá trình đào tạo chuyên môn của mình. Nội dung giáo dục này giúp các em nắm được những phẩm chất cần thiết và tầm quan trọng của đạo đức nghề nghiệp. Bên cạnh đó làm cho sinh viên hiểu rõ về những giá trị đạo đức nghề nghiệp, tránh xa lối sống tiêu cực, thoái hóa biến chất, không ý thức được giá trị trong nghề nghiệp của mình và điều này cũng phù hợp với nội dung giáo dục của nhà trường.

Giáo dục lý tưởng nghề nghiệp: Giáo dục lý tưởng nghề nghiệp của sinh viên thể hiện ở năng lực, niềm say mê nghề nghiệp, tâm huyết với nghề, tận tâm với công việc, có lối sống trung thực, giản dị, lành mạnh, minh bạch trong mọi tình huống... Điều đó tạo nên sức mạnh, động lực giúp các em vượt qua những khó khăn trở ngại, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Ngoài ra còn phải giáo dục lý luận cơ bản của chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, giáo dục chủ nghĩa yêu nước, chủ nghĩa tập thể...

Nội dung chủ yếu của giáo dục đạo đức phải phù hợp với yêu cầu công cuộc xây dựng và phát triển đất nước, thực hiện ý nguyện của Đảng: Dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh. Các nội dung giáo dục đạo đức nêu trên phải được thể hiện trong các mối quan hệ cụ thể của cá nhân với xã hội, với người khác, với bản thân, cũng như đối với lao động.

2.3. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên các trường đại học ở thành phố Hồ Chí Minh hiện nay

Một là, nâng cao nhận thức cho giảng viên và sinh viên về vị trí, vai trò của giáo dục đạo đức nghề nghiệp

Việc nâng cao nhận thức về đạo đức trong nhà trường là vô cùng cần thiết, đặc biệt trong bối cảnh xã hội phát triển theo cơ chế thị trường với các quy luật cạnh tranh trong mọi lĩnh vực. Giáo dục đạo đức không chỉ đơn giản là những lời nói hay chữ viết, mà bao hàm một nội dung sâu sắc và có tác dụng thực tiễn thông qua hành động. Giáo dục đạo đức đòi hỏi thời gian và sự kiên trì để sinh viên hiểu và thực hiện một cách sâu sắc. Chính vì vậy, giáo dục đạo đức phải được thực hiện liên tục, ở mọi lúc mọi nơi, với sự tham gia của nhiều đối tượng và lực lượng khác nhau. Các cấp lãnh

đạo trong nhà trường cần có sự chỉ đạo cụ thể và thống nhất, phối hợp đồng bộ giữa các lực lượng giáo dục, hình thành một môi trường học tập tích cực, định hướng hành vi đạo đức cho sinh viên.

Hai là, nâng cao chất lượng giáo dục đạo đức nghề nghiệp thông qua dạy học môn chính trị, pháp luật và các môn chuyên ngành

Giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên là một yếu tố quan trọng trong việc hình thành nhân cách và phẩm chất của thế hệ trẻ, đặc biệt là trong quá trình học tập tại các trường đại học. Để nâng cao chất lượng giáo dục đạo đức nghề nghiệp, các môn học chính trị, pháp luật và các môn chuyên ngành đóng vai trò thiết yếu trong việc hình thành và củng cố những giá trị đạo đức cơ bản. Thực tế, giáo dục đạo đức nghề nghiệp không được tổ chức thành một môn học riêng biệt, mà được lồng ghép và tích hợp thông qua nhiều hoạt động giáo dục khác nhau, trong đó việc giảng dạy các môn học chính trị và pháp luật đóng vai trò đặc biệt quan trọng. Các môn học này không chỉ giúp sinh viên hiểu rõ về hệ thống chính trị, pháp luật mà còn giúp họ hình thành các phẩm chất đạo đức nghề nghiệp cần có trong tương lai. Mặc dù các môn học này có tiềm năng lớn trong việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp, nhưng thực tế hiện nay, giáo viên đôi khi chưa có đủ thời gian và sự chú ý để lồng ghép đầy đủ yếu tố đạo đức vào bài giảng chuyên môn. Vì vậy, đòi hỏi một sự nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên, không chỉ về mặt kiến thức chuyên môn mà còn về phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng. Giáo viên không chỉ là người truyền đạt kiến thức mà còn là người hướng dẫn và giáo dục nhân cách cho học sinh.

Ba là, nâng cao vai trò của cố vấn học tập và ý thức thực hiện nội quy, quy chế sinh hoạt học tập, hoạt động rèn luyện của sinh viên

Việc thực hiện nội quy và quy chế sinh hoạt trong nhà trường là vô cùng cần thiết để giúp sinh viên phát triển toàn diện. Cố vấn học tập là người trực tiếp liên hệ và truyền đạt các nghị quyết, tư tưởng chỉ đạo của nhà trường đến sinh viên. Họ là người có trách nhiệm tạo ra môi trường học tập và sinh hoạt tốt, giúp sinh viên nhận thức và thực hiện nội quy, quy chế của trường.

Bốn là, giáo dục đạo đức nghề nghiệp thông qua phong trào học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh trong nhà trường

Trong tiến trình đổi mới đất nước, việc hình thành và phát triển phẩm chất đạo đức tốt đẹp của con người Việt Nam trở thành một yêu cầu cấp thiết, phản ánh những thách thức cũng như cơ hội

mới mà mỗi chúng ta phải đối mặt, đặc biệt trong lĩnh vực giáo dục. Giáo dục đạo đức là một vấn đề nổi bật trong tư tưởng Hồ Chí Minh, người luôn coi trọng đạo đức như một yếu tố cốt lõi trong sự nghiệp trồng người, xây dựng đất nước và phát triển con người. Theo tư tưởng của Hồ Chí Minh, giáo dục đạo đức không chỉ gói gọn trong nhà trường mà còn phải mở rộng ra xã hội và gia đình. Người đề cao sự kết hợp giữa giáo dục gia đình, nhà trường và xã hội trong việc giáo dục đạo đức cho thế hệ trẻ, xây dựng nền tảng đạo đức vững chắc cho con người Việt Nam. Trong bối cảnh hiện nay, đất nước đang trong quá trình hội nhập và phát triển nhanh chóng, nhưng cũng phải đối mặt với nhiều vấn đề đạo đức xã hội như tham nhũng, tiêu cực, sự xuống cấp về lối sống. Để giải quyết những vấn đề này, cần phải đặc biệt chú trọng đến giáo dục đạo đức trong nhà trường, coi đây là yếu tố quyết định trong việc xây dựng và phát triển con người Việt Nam mới. Một trong những yêu cầu quan trọng của công cuộc đổi mới đất nước là tạo ra những thế hệ công dân tốt, có phẩm chất đạo đức và năng lực thực tiễn cao, đủ khả năng đóng góp vào sự phát triển chung của xã hội.

Năm là, tổ chức các hoạt động văn hoá, văn nghệ với các chủ đề gắn nội dung giáo dục đạo đức nghề nghiệp

Tham gia các hoạt động vui chơi giải trí, văn nghệ, diễn đàn là yêu cầu tất yếu của tuổi trẻ, giúp sinh viên nâng cao khả năng hiểu biết trong việc tiếp thu các môn học trên lớp, nâng cao đời sống tinh thần cho sinh viên, giúp các em hiểu hơn về các truyền thống tốt đẹp của dân tộc, thông qua đó giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên. Cần tổ chức nhiều hơn nữa các cuộc thi hiểu biết về văn hoá xã hội, tham gia lễ hội truyền thống của trường, của địa phương, hoạt động giao lưu

văn hoá, văn nghệ giữa các trường nhân các ngày lễ lớn như: Ngày thành lập Đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh (26/3), ngày giải phóng Miền Nam (30/4), ngày thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam (22/12),...

III. KẾT LUẬN

Giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên các trường đại học tại TP.HCM hiện nay là một yếu tố hết sức quan trọng và cần thiết trong quá trình hình thành nhân cách và phát triển toàn diện của thế hệ trẻ. Với xu thế hội nhập quốc tế, sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ và những thay đổi xã hội nhanh chóng, việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên không chỉ giúp các em trang bị kiến thức chuyên môn mà còn tạo nền tảng vững chắc về phẩm chất và lối sống để góp phần vào sự phát triển bền vững của đất nước. Trường đại học không chỉ là nơi đào tạo kiến thức chuyên môn mà còn là môi trường hình thành những phẩm chất đạo đức, kỹ năng sống và thái độ làm việc đúng đắn cho sinh viên. Các trường đại học tại TP.HCM cần tiếp tục chú trọng và phát huy vai trò của giáo dục đạo đức nghề nghiệp, đặc biệt là trong bối cảnh xã hội đang đối mặt với nhiều vấn đề như sự xuống cấp về đạo đức, lối sống, và các giá trị vật chất ngày càng chiếm ưu thế. Để thực hiện tốt công tác giáo dục đạo đức nghề nghiệp, các trường cần thực hiện một chương trình giáo dục toàn diện, bao gồm không chỉ các môn học về đạo đức mà còn thông qua các hoạt động ngoại khóa, thực tiễn, các phong trào thanh niên, và sự gương mẫu từ đội ngũ giảng viên, cán bộ trường học. Các trường cũng cần chú trọng vào việc xây dựng môi trường học tập và sinh hoạt lành mạnh, có sự kết hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội trong công tác giáo dục đạo đức nghề nghiệp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Quyết định số 16/2008/QĐ-BGDĐT, ngày 16/4/2008 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định về đạo đức nhà giáo.
2. Nguyễn Thị Hoàng Anh (2011), *Một số biện pháp giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên sư phạm trong giai đoạn hiện nay*, Tạp chí Khoa học và Công nghệ, Đại học Đà Nẵng - số 2(43).